

Äitinä yhdessä

tietoisku 2019-2022
toimintamallin
kehittämistyöstä

Päihteitä käyttävien raskaana olevien naisten ja
vauvaperheiden moniammatillisesta, useamman
organisaation ja kokemusasiantuntijan yhteistyön
kehittämisestä

SOVATEK
säätiö

Päihdelääketieteen
hoito- ja tutkimuskeskus

Päihdelääketieteen
poliklinikka

Mistä päihdeäitiprojekti sai alkunsa Sovatek-säätiöllä?

Valtion vuoden 2018 talousarvioon oli osoitettu määräraha päihteitä käyttävien äitien hoitoon ja jatko myös vuodelle 2019.

- THL julisti loka-joulukuussa 2017 haettavaksi valtionavustusta tällaiseen toimintaan. Hakemuksia tuli 13, joista yksi Sovatek-säätiöltä. Sovatekin hakemus oli yksi, jolle STM myönsi vuodelle 2018 avustusta. Sovatekin avustus oli ko. vuodelle yhteensä 213.000 euroa.
- Sovatek-säätiön hakemuksesta vuodelta 2017 nostettiin STM:n poimintana esille avustuspäätöksen perusteluissa: ”Sovatek-säätiön toiminnan tarkoituksena on kehittää Keski-Suomen maakuntaan päihteitä käyttävien raskaana olevien naisten ja äitien kiinnipitävää asiakasohjausta ja päihdetyötä jo olemassa olevien palvelujen tueksi. Säätiön työssä tähän uuteen toimintaan yhdistetään kokemusasiantuntijanaiset ja –äidit, ammatillisen päihdetyön ja olemassa olevien palvelujen rinnalle sekä tarjotaan jalkautuvaa työparityöskentelyä eri toimijoiden keskuuteen ja yhdistetään moniammatillinen verkostoyhteistyö. Palveluja kohdennetaan ensisijaisesti raskaana oleville päihteidenkäyttäjänaisille. Toinen kohderyhmä on alle 1-vuotiaan lapsen päihteitä käyttävät äidit.”
- Sovatek-säätiön avustusta on jatkettu, kun työssä on tapahtunut edistymistä.
- Viimeisten päätösten mukaan valtionavustus päättyy vuoden 2022 loppuun.

Kokonaisprosessihahmotelma - riippuvuussairaus

RIIPPUVUUSSAIRAAN ELÄMÄSSÄ PÄRJÄÄMINEN

Elämässä pärjääminen 1.

Tämä on oikeasti se iso juttu, eli kun yksittäiset toimijat yhdessä tuottavat kokonaishyötyä.

Yksittäiset parhaatkaan asiantuntijaryhmät erillisinä asiantuntijoina, ollessaan muista palveluntuottajista irrallaan, eivät tuota parasta tulosta kun tavoitellaan pitkäaikaisesti päihdesairaahan parempaa pärjäämistä yhteiskunnassa, mahdollisesti vielä lapsen kanssa.

Elämässä pärjääminen 2. *OMAHOITAJA / -TYÖNTEKIJÄ*

Liikkuvia osia on niin paljon, etteivät yksittäiset asiantuntijat omassa organisaatiossaan ja työajoissaan pysty ottamaan asiakkaan / potilaan prosessin tukemista ja ohjaamisesta laajaa vastuuta. Työhön tarvittiin aikaa ja keskitettyä ohjausta
(= **ASIAKKAAN OMAHOITAJA / -TYÖNTEKIJÄ**).

Kun riippuvuussairaahan prosessin kokonaisuudesta otetaan vastuuta, niin se voi oikeasti alkaa tuottaa positiivista tulosta niin asiakkaalle/potilaalle itselleen kuin myös palvelutuotannon kustannusten hallintaan

KUN VAUVAA ODOTTAVAN NAISEN PÄIHDEONGELMA TULEE ASiantuntijapalveluissa tietoon

- Raskaana olevan naisen ja sikiön elämän kannalta koko raskausaika on yksi tärkeimmistä elämänvaiheista löytää lapsen ja äidin tulevassa elämässä pärjäämiselle uusia ratkaisuja.
- Tässä lyhyessä elämäntilanteessa kannattaa hyödyttää kaikkia mahdollisia osaamisen alueita varsinkin jos ongelmia todetaan.
- Toisaalta jos joku osaamisalueista jätetään ulkopuolelle, ei todennäköisesti voida saavuttaa parasta mahdollista lopputulosta.

ÄIDIN PÄIHDEONGELMAN YLI PITÄÄ PYSTYÄ KATSOMAAN LAPSEN TULEVAISUUTEEN

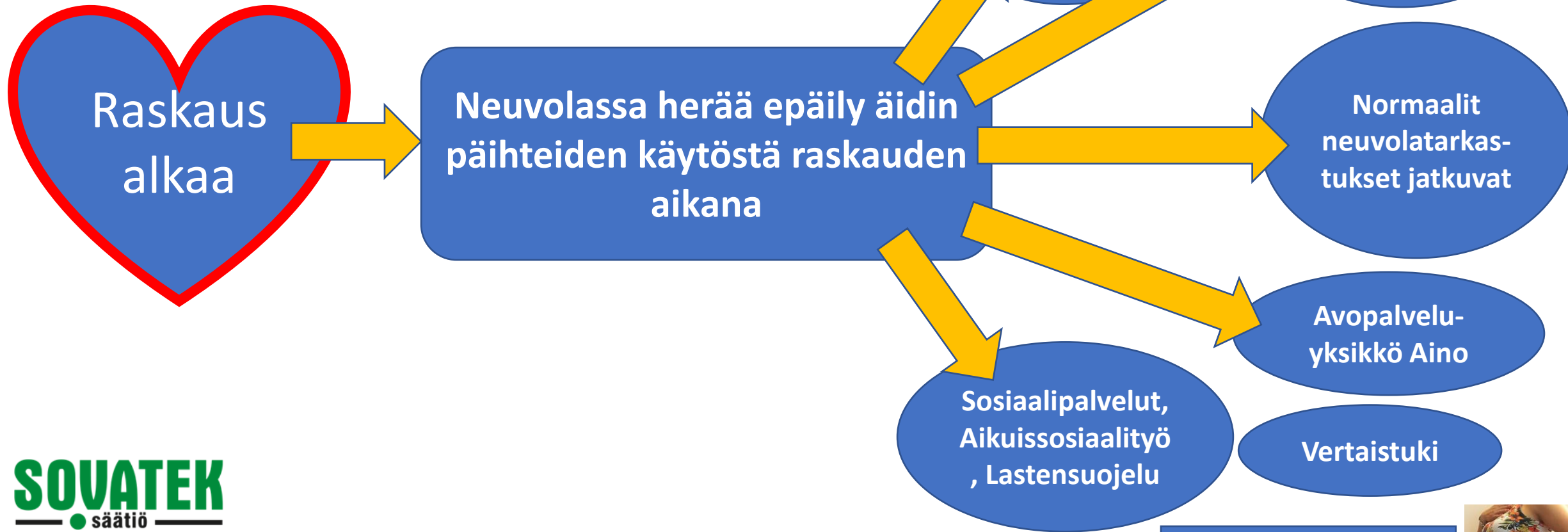
PROSESSIAJATTELUSSA RASKAANA OLEVAN PÄIHDEONGELMAISEN
NAISEN HOITO ON VAIN OSA KOKONAISUUDEN JATKUMOSTA

ASiantuntijat (myös kokemusasiantuntijat) KAIKKI YHTEISTYÖSSÄ JA
KAIKILLA OSA-ALUEILLA OVAT TÄRKEITÄ MUTTA VAIN
ORGANISOIDULLA YHTEISTYÖLLÄ TUOTTAVAT MAHDOLLISUUDEN
PÄÄSTÄ PARHAASEEN POSITIIVISEN KOKONAISTULOKSEEN

Tästä lähdettiin ideoinnissa liikkeelle
alkuvuodesta 2019

Päihdeäitien hoito- ja seuranta Keski-Suomen alueella

SOVATEK
säätiö

Päihdelääketieteen
hoito- ja tutkimuskeskus

Kari Korhonen 19.5.2022_luentorunko vuodelta 2019

Äitinä yhdessä 2019

Päihdeäitien hoito- ja seuranta Jyväskylän (Keski-Suomen) alueella

Selvitetään missä toimintorajapinnoissa yhteistyö jo toimii ja missä on parantamisen varaa

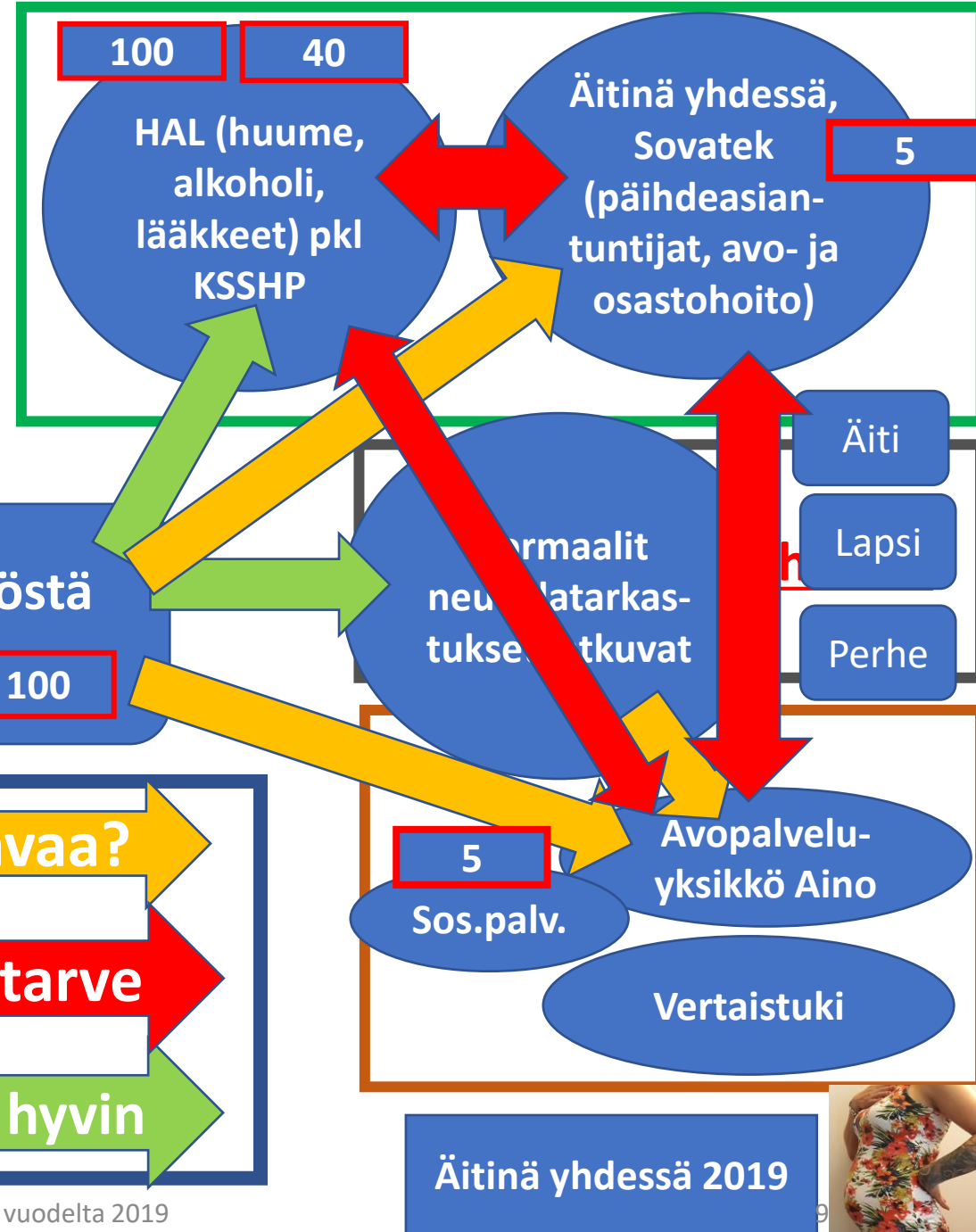
Neuvolassa herää epäily äidin päihteiden käytöstä
hedelmöityksen/raskauden aikana

100

Yhteistyötä on, parannettavaa?

Selkeä yhteistyökehittämistarve

Yhteistyö toimii kohtuullisen hyvin

Ns. kaksoislähte-toimintamalli:

Arviolta vähintään noin 10% raskaana olevalla naisella on raskauden alkuvaiheessa ollut vähintään keskimääräistä runsaampaa alkoholin tai muiden päihteiden käyttöä. Audit vähintään 8. Tällöin neuvolasta lähti automaattisesti lähete HAL-poliklinikalle. Uudessa toimintamallissa lähete lähti myös päihdelääketieteen poliklinikalle.

Neuvolassa herää epäily äidin päihteiden käytöstä raskauden aikana

100

Yhteistyölinjat-rajapinnat

Neuvolan ja HAL-pkl ei tarvinnut selvittää enää raskaana olevan naisen mahdollisen päihdekäytön laajuutta, vaan päihdelääketieteen pkl otti siitä vastuun. Ja järjesti tarvittaessa hoitoverkoston.

Ohjattu 100, tullut 40

HAL (huume, alkoholi, lääkkeet) pkl KSSHHP

Äitinä yhdessä, Sovatek (päihdeasian-tuntijat, avo- ja osastohoito)

5

Normaalit neuvolatarkastukset jatkuvat

Äiti

Lapsi

Perhe

Avopalveluyksikkö Aino

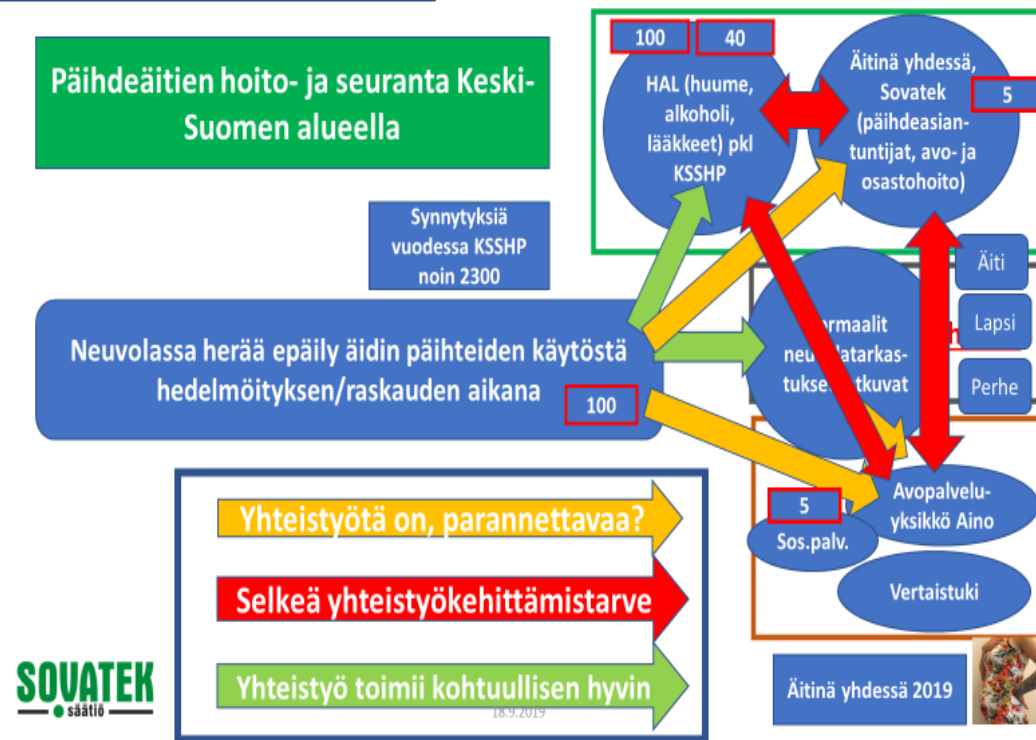
5

Sos.palv.

Vertaistuki

Äitinä yhdessä 2019

YHTEENVETO

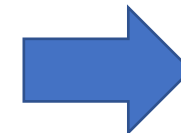

OMA TYÖNTEKIJÄ OTTAA ENEMMÄN VASTUUTA OLI ASIAKAS/POTILAS SITTEN OSASTOLLA TAI AVOPALVELUISSA

Ensin määritettiin päihdeäitien palveluketjun vastuutoimijat (Päihdelääketieteen poliklinikka, terveyskeskuksen äitiysneuvola, keskussairaalan HAL-pkl, Avopalveluyksikkö Aino Ensi- ja turvakotiyhdistys). Yhteisongelmat kartoitettiin ja poistettiin ja sovittiin yhteisestä toimintamallista. Kaksoislähete malli.

Päihdeäiti ja vauva nostettiin ykköseksi eikä organisaatorajat olleet esteenä. Alkuvaiheen jälkeen aktiivinen yhteistyö laajeni sosiaalityön, lastensuojelun ja RISEn (rikosseuraamuslaitos) suuntaan.

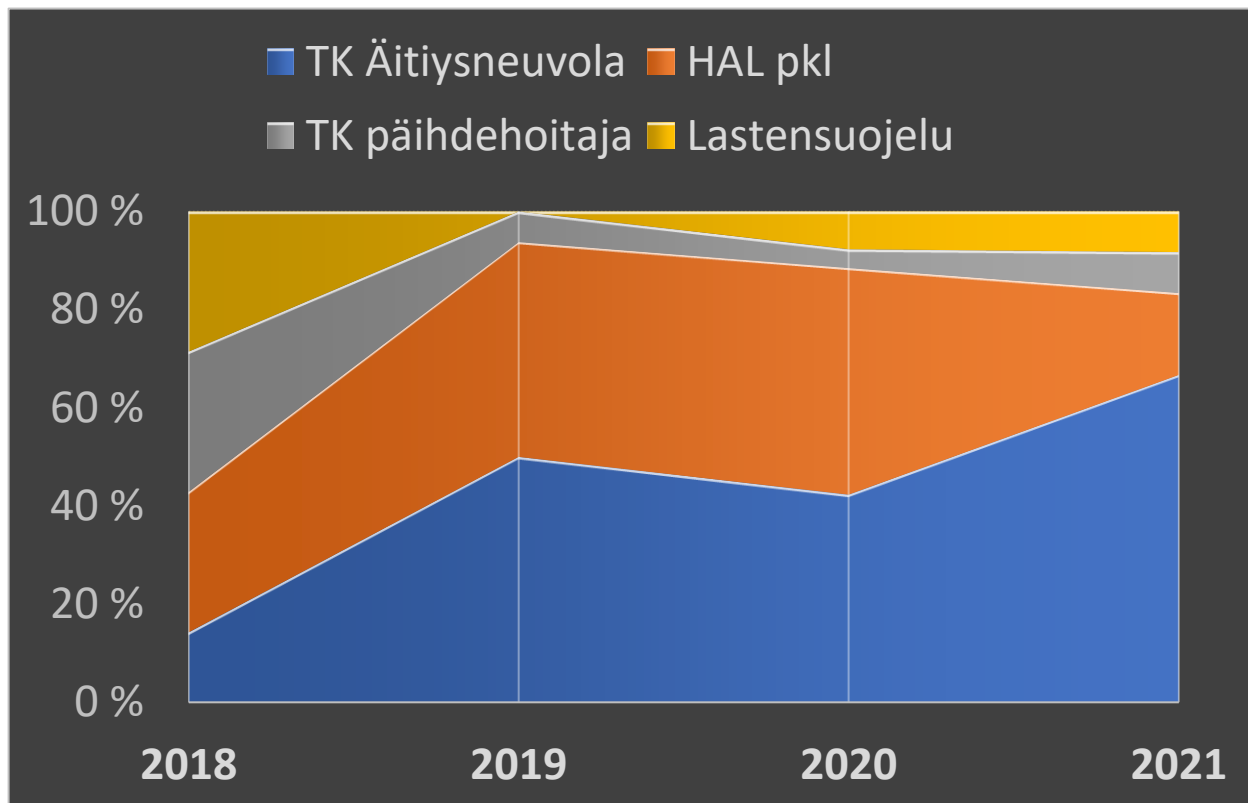
Päihdelääketieteen poliklinikan toimintamallissa potilaan/asiakkaan Omaksi työntekijäksi on nimetty poliklinikan (tai osaston) henkilökunnasta joku kokenut sosiaalityöntekijä/hoitaja

Oma työntekijä ottaa vastuun verkostokokousten järjestämisestä, kokoaa yhteistyökumppanit yhteen, kirjaa sovitut toimintavastuut ja myös seuraa eri toimijoiden sovittujen asioiden toteutusta

Päihdelääketieteen poliklinikalle päihdearvioon ja tarvittavaan hoitoon ohjatut raskaana olevat naiset

HUOM. Neuvolaohjauksessa Audit 8 rajana jolloin naiselle tarjottiin arviomahdollisuutta, muualta ohjaus päihdekäyttöepäilyn takia

Johtopäätökset

- Lastensuojelun ja terveyskeskuksen päihdehoitajien ohjaukset vähenivät. Tälle kehitykselle oli selkeä syy
- Ensimmäisen vuoden jälkeen kahtena seuraavana vuotena ohjaukset varsin tasaisesti lisääntyivät äitiysneuvolasta ja HAL-poliklinikalta
- Viimeisenä tilastovuotena kehityskulku vielä hyppäsi yhden kehitysaskelen ja ohjaukset tulivat suurimmaksi osaksi jo äitiysneuvolasta joten päihdearvion viiveet edelleen lyhenivät

ÄITINÄ YHDESSÄ –toiminta – yleisesittely vuodelta 2019

KOHDERYHMÄ

- Raskaana olevat päihteitä käyttävät naiset ja tarvittava aika synnytyksen jälkeen lapsen ensimmäiseen ikävuoteen saakka

TOIMINTATAVOITE

- Auttaa päihteitä käyttäviä äitejä irrottautumaan päihteistä
- Taata syntyvälle vauvalle mahdollisimman päihteetön, tasapainoinen ja turvallinen kasvuympäristö elämälle.

TOIMINTATAVAT

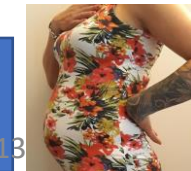
- Äitiysneuvoloista ohjataan päihderiskissä olevia raskaana olevia naisia keskussairaalan HAL-poliklinikan lisäksi päihdelääketieteen erityisyksikköön. Päihdelääketieteen erityisyksikössä arvioidaan päihderiippuvuuden ja muiden mielenterveyden häiriöiden vakavuus ja laaditaan hoito- ja kuntoutumissuunnitelma
- Toiminta on ensisijaisesti avopalvelua. Mikäli päihteistä vieroittautuminen edellyttää sairaalahoitoa, tarjotaan osastojaksoa vieroitushoito-osastolla. Osastohoitojakson aikana arvioidaan mahdollisen tukilääkityksen tarve. Raskaana oleva päihteiden käyttäjä pääsee osastolle nopealla aikataululla
- Puolison päihdeongelma arvioidaan osana kokonaishoitoa ja ohjataan palveluihin tarpeen mukaan
- Palvelut toteutetaan moniammatillisena verkostotyöyhteistyönä sekä työparityöskentelynä myös asiakkaiden kotona
- Työparina toimii tarvittaessa myös kokemusasiantuntija

TOIMINTA-ALUE

- Keski-Suomen maakunta

RAHOITUS

- STM:n päihteitä käyttävien äitien palveluiden toteuttamiseen myönnettävä valtionavustus, vuoden 2019 loppuun.

Yhteystiedot

Sovatek-säätiö
Keskussairaalantie 20 B
40620 Jyväskylä

päihdesosiaalityöntekijä
Anne Pitkänen
040 777 6828
anne.h.pitkanen@sovatek.fi

sairaanhoitaja/kätilö
Tarja Hamunen
050 358 1188
tarja.hamunen@sovatek.fi

sairaanhoitaja
Heli Rimmi
050 516 3332
heli.rimmi@sovatek.fi

SOVATEK
säätiö

HALLINTO
Matarankatu 4
40100 Jyväskylä
Puh (014) 333 7000

www.sovatek.fi
s-posti: etunimi.sukunimi@sovatek.fi

Äitinä yhdessä -toiminta

SOVATEK
uusi • tulevaisuus

mo197/06/2018

Toimintatavat

Työssä yhdistetään kokemusasiantuntijanaiset ja –äidit sekä ammatillinen päihdetyö.

Tarjotaan jalkautunutta työparityöskentelyä asiakkaiden kotiin sekä kunnan oman äitiys- ja lastenneuvolatyön, aikuissosiaalityön ja lastensuojelutyön tueksi.

Toiminnassa toteutetaan moniammatillista verkostoyhteistyötä. Työryhmän konsulttoivina lääkäreinä toimivat Sovatek-säätiön psykiatrian erikoislääkäri ja päihdelääkäri. Lisäksi säätiön hoitoyksiköt tarjoavat palveluita tarpeen mukaan.

Toiminta

Tarjotaan päihteitä käyttäville raskaana oleville naisille sekä pienten lasten äideille kotikäynteinä toteutettavaa päihdetyötä.

Työn tarkoituksena on auttaa äitiä pysymään päihteettömänä ja turvata näin kohtuvauvan kasvu ja kehitys.

Toiminta-alue

Jyväskylä ja Keski-Suomen maakunta.

Asiakkaat

Toiminta kohdennetaan ensisijaisesti raskaana oleville päihteitä käyttäville sekä alle 1-vuotiaiden lasten äideille.

**Kuva Äitinä Yhdessä-toiminnan
vuodesta 2018 lähtien jaossa
olleesta esitteestä**